

L'EUTANÀSIA EN GOSSOS

LA MORT DES DE DIFERENTS PERSPECTIVES

**Lidia Llauet Cárdenas NIU: 1174827
Marta Nogués Bazaga, NIU: 2147983**

Deontologia Curs 2010-2011

■ ÍNDEX

Introducció.....	Pàg.1
Concepte d'eutanàsia i mort.....	Pàg.2
Ètica i moral.....	Pàg.3
El paper del veterinari.....	Pàg.9
▪ En el moment de la mort.....	Pàg.9
▪ Immediatament després de la mort.....	Pàg.10
▪ Després de la mort.....	Pàg.11
Mètodes tècnics.....	Pàg.13
Legislació.....	Pàg.14
L'eutanàsia a la premsa.....	Pàg.15
Enquestes i resultats.....	Pàg.16
▪ Enquesta general.....	Pàg.16
▪ Resultats de l'enquesta general.....	Pàg.20
▪ Comentaris de l'enquesta general.....	Pàg.27
▪ Enquesta a clíniques veterinàries i comentaris.....	Pàg.30
Conclusions.....	Pàg.34
Bibliografia.....	Pàg.36
Annexes.....	Pàg.37
▪ Legislació.....	Pàg.37
▪ Premsa.....	Pàg.42

■ INTRODUCCIÓ

En aquest treball, diferents als habituals, parlem des de diferents punts de vista en que les persones veiem l'eutanàsia dels gossos.

Es fa una breu descripció de conceptes, per aclarir a què ens referim en concret i per tenir en compte que moltes vegades a la vida, sense ser conscients, utilitzem una paraula i parlem d'ella creient que el seu significat és una mica diferent al que pot creure la gent que ens envolta.

Un cop entès a que ens referim amb eutanàsia, plantejem qüestions en les que neix el dilema ètic i moral, sobre el que seria correcte o no, tot això amb perspectives, edats i situacions diferents, intentant comprendre cada criteri per individual per empatitzar al màxim i valorar les opcions possibles de cada cas.

Hem pensat que comentar quin podria ser el paper del veterinari seria oportú, perquè al cap i a la fi, seran situacions en les que ens hi podrem trobar nosaltres mateixos el dia de demà.

Com a futurs veterinaris, és important que estiguem assabentats de les lleis vigents que ens afectaran, per això, parlem breument de les referents al nostre tema i els mètodes permesos o més empleats per dur a terme l'acte clínic d'eutanasiar.

Una altre part del treball consisteix, com hem dit abans, en intentar entendre els diferents punts de vista que trobem a la societat; per això hem fet unes enquestes a persones de diverses edats i estudis/professions i per altra banda a diverses clíniques veterinàries per tenir una perspectiva més professional.

També, parlarem sobre els aspectes de l'eutanàsia que han estat comentats a la premsa ja que considerem els mitjans de comunicació com una forta via per informar i transmetre opinions que arriben a la major part de la població i per tant, és important tenir-los en compte.

I per últim hem volgut fer una lleu menció al que nosaltres creiem, i sobre el que hem reflexionat fent aquest treball.

■ CONCEPTE D' EUTANÀSIA I MORT

Primer de tot volem aclarir el concepte d'eutanàsia. Etimològicament, "eu" en grec vol dir "verdadera, bona" i "Thanatos" fa referència a la deessa grega de la mort. Donant el significat de "mort verdadera"; una mort tranquil·la, dolça, indolora, sense patiment ni angoixa. Coincidint així amb la descripció legal d'eutanàsia referent a la Protecció dels Animals de l'article 2 de la Llei 3/1988, de 4 de març, que la defineix com una mort plàcida, sense dolor ni temor ni ansietat.

Considerem una mort indolora quan es dona una ràpida inducció de la inconsciència que es manté fins a una parada respiratòria o cardíaca definitiva.

Si parlem mèdicament, ens referim a un acte clínic el qual requereix un diagnòstic previ, amb una història clínica i un raonament sobre l'estat general de l'animal i una valoració del seu pronòstic.

L'acte d'eutanasiar implica l'administració d'un agent letal que té com a objectiu evitar un patiment indefinit e intractable a l'animal. Aquest ha de ser realitzat per personal estrictament especialitzat i amb el consentiment del propietari (sempre que l'animal en tingui) per escrit.

Un dubte comú és l'ús de la paraula sacrificar com a sinònim d'eutanasiar. Si ens pensem a pensar en la definició de cada una d'elles veiem que hi ha unes diferències a matisar. El sacrifici implica una voluntarietat que no es dona en els animals de companyia per què qui pren la decisió no és l'animal sinó el propietari. I per altre banda, el terme eutanàsia dona la garantia d'una mort provocada sense patiment, perquè és realitzada per un tècnic especialitzat, a diferència del concepte sacrificar.

És important tenir clar, encara que sembli obvi, que al parlar d'eutanàsia estem decidint el moment de la mort d'un animal, la qual implica la fi irreversible de les funcions vitals, moment en que els sistemes nerviós central, respiratori i cardiovascular deixen de funcionar; perdent la interacció amb l'entorn. En aquesta situació es parla de **mort somàtica o biològica**.

Però existeix un altre concepte de mort; **la mort cerebral**, moment en que es perd la capacitat de mantenir la respiració espontàniament, però el cor segueix bategant. Com ja hem dit abans, per definició, la mort no queda confirmada fins que existeix una parada respiratòria, cardíaca i a nivell del sistema nerviós. (segons diu l'Article 5 de la Llei 3/1988, de 4 de març.)

Tot i així hi ha qui considera que estar present físicament en aquest planeta amb mort cerebral o amb mala qualitat de vida, no és vida, donant peu a formar diferents punts de vista. I fent difícil la separació amb una línia del que és ètic o no. No dic correcte per què encara parlem d'una línia molt fina en la que no es distingeixen clarament si els motius o les intencions d'eutanasiar entre la gent que hi està d'acord.

"és molt important conèixer (que no compartir ni comprendre) el concepte de mort que té el propietari" (AVEPA)

■ ÈTICA I MORAL (CONSIDERAR EL MOMENT ÒPTIM DE LA MORT)

L'objectiu d'un veterinari és aconseguir el benestar animal mentre aquest viu. La paradoxa consisteix en que aquest benestar que busquem, en ocasions s'aconsegueix quan ajudem a despendres d'un dolor o angoixa infinita gràcies a una solució a la que no volem recórrer.

Existeixen una eterna discussió sobre l'eutanàsia, i aquestes haurien de portar els suficients coneixements per aplicar-la amb prudència, el menor nombre de vegades possible; i sobretot quan no hi hagi dubte de que es porta a terme com a acte de pietat.

No és una decisió fàcil. Es tracte d'un fet irreversible i a més a més implica haver esgotat totes les opcions, donant un sentiment de frustració. Fer-ho bé i pel bé de l'animal és una posició positiva.

En alguns casos el propietari considera que l'eutanàsia és un bon remei, més o menys justificable, enfront varies situacions. I generalment el veterinari opta per aconsellar l'eutanàsia en casos irreversibles i en que la salut de l'animal i la seva qualitat de vida es veu compromesa. Tot i que sempre existeix una mala pràctica i la negligència d'alguns veterinaris que consideren la mort de l'animal com una fàcil i ràpida solució davant de situacions complicades, degut a la falta de capacitat per assolir un bon tractament en una malaltia curable. En algunes parts d'Europa està penat per la llei, sacrificar un animal amb oportunitat de sobreviure en que el veterinari no hagi aconsellat l'eutanàsia. I en aquest cas parlo de sacrificar per que no és una acció realitzada per una persona especialitzada, i evidentment no és un acte voluntari per part de l'animal.

Quan ens referim al veterinari, estem donant per fet la professionalitat d'aquest, i que el seu criteri es basi en prioritzar la salut i benestar de l'animal, essent l'eutanàsia la última opció.

En temes legals, matar a un animal està prohibit, però eutanasiar-lo només en alguns casos específics està permès per la llei.

Moltes vegades és el propietari el que demana que es practiqui l'eutanàsia, perquè no volen veure patir al seu gos, però altres vegades s'amaguen diferents motius; com per exemple, raons econòmiques, alteracions del comportament del gos, o incapacitat del propietari per fer-se'n càrrec.

És correcte considerar un animal viu si ha perdut la capacitat de respirar per si sol, en que la seva vida depèn absolutament d'oxigenar-se a través d'una màquina? És ètic permetre que un animal convisqui amb un patiment constant? Però, i si l'animal segueix lluitant per sobreviure, és moral rebatre-li aquesta oportunitat?

És un punt de vista egoista? o bé, realment tenim el dret de prendre una decisió en veu d'un altre ésser viu, el nostre animal de companyia?

Aquestes són només algunes de les preguntes que sorgeixen quan parlem d'eutanàsia.

Crec que aquí comença el conflicte ètic i moral.

La mort tot i que a vegades sigui un tema tabú, forma part de la vida, és un procés natural, però que no deixa de ser un món el qual desconeixem i que ens aterra a la major part de la societat. És difícil i dolorós assimilar la pèrdua d'un individu amb el qui s'ha creat un vincle. D'un dia per l'altre aquesta experiència física es perd, s'evaporen totes les possibilitats de seguir planejant projectes, relacionar-se i fer activitats junts. Hi ha una ruptura d'aquests lligams. Però tot i el nostre ritme per afrontar aquestes

situacions, arriba el moment en que ens agradi o no ens trobem de cara amb la paraula mort.

Afrontar-la quan ve sola no dona més opció que continuar i pair-ho, però tenir el poder de decidir-ho és perillós. Per alguns pot resultar massa difícil i per altres en canvi pot ser fins i tot una opció massa fàcil. I si s'està d'acord en portar a terme l'acte d'eutanasiar, el més complicat és saber QUAN/QUIN ÉS EL MOMENT OPORTÚ?

Hi ha molts factors a tenir en compte:

Estem parlant de decidir per un altre esser viu. Tot i que sense donant-se compte, quotidianament ja ho estem fent des del primer moment en que optem per tenir-lo a casa nostre com un animal de companyia.

Això ens mostra la nostre part egoista, però que compensem al bolcar el nostre afecte cap a ell, i procurar que no li falti ni menjar, ni aigua, ni exercici, ni confort, res. Fins i tot, a vegades tendim a humanitzar tant que ens oblidem que són animals, que estem obligant a seguir el estil de vida que a nosaltres ens vagi bé, i prenent decisions constantment per ells. Això vol dir que també tenim el dret de sentenciar el dia de la seva mort? O ho fem per què els arribem a conèixer tant que fins i tot creiem saber el que volen?

Està clar que som espècies diferents. Però, què nosaltres puguem raonar i estiguem en situació de decidir i actuar, ens dona més dret a fer-ho?

Aquí podríem entrar en un debat sobre els drets que tenen els animals respecte les persones i viceversa, però tot i que hi ha una connexió amb el fet d'eutanasiar un animal, ens desviaríem massa del tema.

Realment tots raonem? I reflexionem de lo que impliquen els nostres actes?o alguns ens deixem arrossegar per la societat?

Nosaltres tenim aquesta avantatge o inconvenient i per això acabem decidint per ell. Aquest fet pot ser beneficiós o no per l'animal.

El que ens farà arribar a una decisió o altre poden ser diferents motius.

Sorgeixen diverses opcions per a considerar l'eutanàsia, les dividim en dos grans grups; unes es basen en un animal sa i les altres en animals malalts o que estan patint...

EUTANÀSIA EN UN ANIMAL SA

Hi ha gent que deixa d'estimar el seu gos quan aquest s'ha comprat per impuls, o ha sigut un regal no desitjat, expectatives poc realistes respecte l'experiència de tenir un gos, discussions o traumes familiars (el cap de família pot prendre la decisió, tot i la resta no estar-ne d'acord, separacions...).

Hi ha clíniques que tenen la filosofia de no "matar" un animal sa, i ha d'altres que és responsabilitat del veterinari resoldre els problemes del propietari, i que és una alternativa a que aquell animal acabi abandonat i patint les conseqüències.

Els canvis en les vides dels propietaris també poden fer tambalejar l'estabilitat que tenia el gos en el seu entorn, per exemple, viatges, mudances, persones invàlides, malaltia o mort de l'amo... que dificultin la compatibilitat de prestar-li les atencions necessàries que requereix el gos.

Un problema més complex són les al·lèrgies, en alguns casos els metges suggereixen desfer-se del causant (l'animal), però es feina del veterinari valorar si és un motiu

significant per eutanasiar al gos, o si es poden fer períodes de prova per assegurar que en sigui realment l'origen, o aconseguir un allotjament com alternatives.

A un malalt de HIV-positiu (SIDA) el gos li pot representar un problema de salut, ja que és molt susceptible a patir una enfermetat zoonòtica i empitjorar el seu estat. Però a la vegada, a aquestes persones, tenir un animal de companyia els hi crea un estímul positiu de confiança i de companyia incondicional.

Tot i que la majoria de centres veterinaris intentin trobar lloc d'acollida per aquests animals com a recurs abans d'eutanasiar, no sempre se'n surten.

Un altre motiu de pes en que pot acabar sorgint la paraula eutanàsia és molt sovint per problemes de comportament dels nostres gossos, pot ser per ignorància en etologia i el llenguatge animal, o pot ser per altres qüestions, però que acaben comportant que tinguem un gos agressiu, permetent un perill en la seguretat pública. Alguns casos amb molta paciència, dedicació, esforç i constància arribaran a solucionar-se, però d'altres no tindran solució. Aquí ve quan el propietari ha de decidir.

Moltes vegades, quan el cas no és irreversible, el requeriment que comporta una reeducació no compensa o no interessa al propietari. Si és així aleshores és quan sorgeixen varies situacions; entre elles donen lloc els abandonaments, regalar l'animal (tot i que aquestes dues no només siguin per causa d'agressivitat) i l'opció eutanasiar-lo.

Depèn de la gravetat, el veterinari plantejarà unes solucions o altres. El tractament mèdic en seria un si es descarta l'etòleg o combinant ambdós, i en els casos més dràstics es pot aconsellar eutanasiar-lo.

Però en definitiva, la decisió la té el propietari i es pot donar el cas en que el propietari ens vingui sol·licitant l'eutanàsia i que no estiguem d'acord en que aquesta sigui la millor opció.

Ara bé, entrant en tema més personal, cada veterinari està en el seu dret de discrepar o tenir una opinió diferent i actuar segons els seus principis o segons el que cregui més professional. L'acció que aquest acabi fent no només implica a l'animal, ni al propietari, si no a ell com a persona. És a dir, a nosaltres mateixos quan acabem la carrera i ens trobem davant una escena com aquesta. Per això és bo que hi anem pensant ara que encara no hem de donar un veredict.

Què acabarem fent? seguirem fidels a les nostres opinions? o ens veurem condicionats pel que demani la societat, és a dir, els nostres clients?

Suposo que ara podem estar molt segurs del que faríem o com actuaríem, però a l'hora de la veritat fins que no ens hi trobem no ho sabrem del cert. Tot i que ajudarà el fet d'haver-hi reflexionat abans.

Una altra situació que ens podem trobar, és en el cas d'animals que no compleixen la seva funció requerida, per la qual el van obtenir; per exemple, gossos de caça o pastors que pel motiu que sigui no treballen bé, o han perdut facultats. Molts d'aquest poden ser bons animals de companyia i d'altres els hi pot costar més adaptar-se. El responsable de l'animal pot estar decidit a perdre el compromís amb l'animal i deixar que s'ocupi un altre persona o pot estar capficat a que l'animal no és apte i voler eutanasiar-lo.

El veterinari o el centre triarà en complaure al client o no.

Existeixen els anomenats gossos perillosos (que no és el mateix que races perilloses), que amb antecedents o no d'agressivitat hagin atacat a una persona o atacat i matat a una ovella i per tant en ambdós casos pot haver-hi una pena de mort imposada per llei. Sigui la causa un mal ensinistrament, o problemes patològics que desencadenin agressivitat són un perill públic i per això es prenen mesures més dràstiques. Si el "culpable" és un mal ensinistrament ens pot semblar molt injust el fet d'eutanasiar un

animal desequilibrat per què no se li ha prestat un bon maneig. Però vist des d'una altre perspectiva, pot servir per aprendre dels errors, som humans.

EUTANÀSIA PER ACABAR AMB EL PATIMENT D'UN ANIMAL MALALT O DEBILITAT

El principal factor que com a veterinaris ens farà pensar en l'eutanàsia seran els animals malalts. Haurem de tenir en compte la gravetat de la patologia i el seu estadi per establir un bon pronòstic i aconsellar el millor possible al seu propietari per decidir com ajudar al seu gos.

Tant si es tracte d'una enfermetat crònica, terminal, degenerativa, o altres, és significatiu valorar l'estat físic i mental del gos, a més a més de les situacions d'emergència.

I el més important, el que haurem de tenir present és si existeix algun tipus de dolor o patiment.

Quan de patiment ha de suportar un animal, abans de que es proposi l'eutanàsia?

No sempre és simple respondre aquesta pregunta.

Aquest és l'aspecte més delicat a tenir en compte, perquè intervenen els sentiments per part del propietari que el poden fer dubtar sobre què és el que vol. Que prioritza? La companyia del seu fidel amic? o el benestar de l'animal? És una posició complicada perquè majoritàriament els hi agradaria poder escollir ambdues. Aquí influeix el concepte de mort que em parlat abans, en que no vols perdre el lligam que s'ha creat amb un altre ésser viu, aquell vincle tant fort que els uneix. Però realment, quina qualitat de vida té el gos? En quines condicions es troba? està patint? són fets a tenir presents però que poden quedar cegats per les emocions.

Aquestes, poden ser tant intenses o tan egoistes que arribin a tancar la importància que té la capacitat de respirar i el poder moure's per si sol un ésser viu.

El fet que l'animal estigui medicat per evitar el dolor o l'ansietat que aquesta li provoca no permet fer evident al propietari que el seu gos està patint; encara que el veterinari li intenti expressar la situació des d'un altre punt de vista.

Per això podem dir que l'eutanàsia és un acte complexa, ja que va lligada a la mort i a la conseqüent cadena d'emocions que aquesta comporta.

En alguns quadres clínics, la mort de l'animal podria ser dramàtica, per una insuficiència orgànica o aparició de toxicitat, i el fet de que siguin gossos que estan a casa no significa que la família hi sigui en el moment de la mort, i els amos decideixin que l'animal tingui una mort més dolça i tranquil·la si l'eutanàsien, simulant a una mort més natural.

Quan un gos es diagnostica com a quadre clínic inoperable o intractable s'ha de parlar amb els propietaris i preparar el terreny per la presa de decisions, s'ha de pensar que estem tractant amb ésser més de la família que ens demana ajut i no només com un pacient al que no hi trobem solució de cura; això vol dir que alhora de donar les notícies s'ha de ser cautelós i previngut amb la manera de transmetre la informació; per ajudar a païr progressivament les males notícies.

Un dels dilemes més habituals és en el cas de tractaments qüestionables pel benestar animal. i es parla de qüestionables perquè el tractament podria allargar la vida del gos, però involucrant mesures agressives. El tractament perllongat o la cirurgia invasiva poden proporcionar un cert temps extra de vida, però a quin cost? Quines perspectives de futur té? Tant per l'animal com pels amos. Molts propietaris poden castigar-se a amb un sentiment de culpa si no ho intenten tot. En aquests casos és convenient advertir de que probablement aquest sentiment hi sigui en qualsevol de les decisions

que prenguin, i aconseguir que empatitzin amb al seu amic fidel i intentin esbrinar que és el millor per ell.

Una altre circumstància complicada i polèmica, és en els animals amb enfermetats terminals que ja no responen al tractament, i la seva condició va deteriorant-se gradualment.

Els amos que solen fer una gran inversió emocional i financera per solucionar el problema sovint tenen més per acceptar que s'han esgotat totes les possibilitats. A vegades, aquests animals poden tenir episodis de lleus recuperacions, donant un fil d'esperança als seus propietaris; però que després van seguits de moments de dolor i el procés de decaiguda de l'estat general.

Podríem dir que una situació semblant es dona ens gossos vells, amb quadres debilitants progressius. Com estan les seves facultats sensorials? Ha perdut el control muscular d'intestins i bufeta?

Amb l'edat, igual que les persones, els gossos van patint una sèrie de canvis que afecten a l'estat d'ànim, o millor dit, al comportament. L'animal està desorientat, ansiós, inquiet...? segueix gaudint de la vida?

Els veterinaris poden ajudar, suggerint fer una llista de les dificultats que està tenint l'animal o coses que el facin patir física i mentalment i una llista del que encara li proporcioni plaer; això pot ajudar a veure quan/quin és el moment oportú.

Pels que decideixin continuar lluitant per què l'animal visqui, se'ls hi pot recomanar les eines per minoritari problemes concrets, com seria una carreta per treure a passejar el gos, degut a la debilitat del terç posterior, bolquers per la incontinència, dispositius especials per passejar animals sords i cecs.

Per alguns propietaris és molt més difícil decidir-se, per què el seu propi benestar i equilibri es veu amenaçat només d'imaginar-se la pèrdua del seu gos.

Quan es parla d'eutanàsia d'emergència implica més sang freda per part dels responsables de l'animal, ja que s'ha de prendre un veredicta en un temps limitat. Però primer s'ha d'analitzar si la lesió greu és de magnitud realment greu i amenaçadora per la vida. Per exemple, en una fractura d'espina dorsal, un crani esclafat... estaria indicada l'eutanàsia immediata. En canvi, hi ha altres lesions que aparentment són molt extenses, però que podrien estar indicades l'amputació d'un membre, la cua, o l'enucleació d'un ull. Aquestes intervencions comporten un factor estètic que no sempre els amos volen o poden acceptar i un factor adaptatiu per part del gos.

Altres vegades, i molt freqüent, el problema és més material perquè es tracte dels diners, problemes econòmics.

No tothom es pot permetre certs tractaments o operacions quirúrgiques que tinguin un elevat cost. També hi ha qui no vol assumir aquests costos. Aleshores es pot plantejar l'alternativa de que algú l'adopti i se'n faci càrrec dels costos i de l'animal, però com ja hem dit abans la última decisió la té el propietari. Si aquest no volgués acceptar l'alternativa, nosaltres com a veterinaris hem de reflexionar i tenir una visió més amplia per prevenir que l'animal acabi abandonat o prevenir que aquest segueixi patint i evolucioni a una fase més agònica.

Quan el tractament està indicat, però resulta massa car, els advocats dels animals, els veterinaris, poden acordar cobrar la factura en diferents quotes o per debit bancari. També es pot aconsellar organitzar una recol·lecta entre parents i amics, o suggerir altres opcions, com algunes clíniques de caritat.

Si des d'un principi es té consciència de la limitació econòmica dels clients, totes o algunes de les proves diagnòstiques i tractaments es podria plantejar de fer-los amb tecnologia no tant avançada, que implica més costos.

Un altre situació i no menys important, es dona en les gosses; on hi ha un gran nombre d'animals abandonats i maltractats que, essent realistes, comporten uns costos difícils d'assumir degut a la poca subvenció que rep (és a dir, pocs ingressos per moltes despeses).

Sabent que el pressupost és limitat, hi ha diferents maneres d'enfocar el benestar d'aquests animals; és pot fer una observació més general i pràctica prioritzant els gossos que tenen més possibilitats de sobreviure i de ser adoptats o aollits, davant els casos més dramàtics o que requereixin més atenció i més despesa degut a la seva edat o gravetat de la malaltia. Plantejant-se l'eutanàsia d'aquests últims. O mirar la millor opció per cada un dels inquilins de la gosses tenint en compte que l'atenció o inversió que es pot assumir per cap és menor.

Independentment de quina opció triï la pròpia gosses, com a veterinaris també hem de ser conscients que en aquestes situacions passem a tenir una responsabilitat més directa, ja que aquests animals no tenen propietaris.

Sabent que tots aquests factors intervenen en la presa de la decisió final, veiem que l'eutanàsia no només afecta inevitablement i en diferents maneres a l'animal, al propietari (si en té) i al veterinari; si no que és un fet d'importància social, que també afecta a les indústries farmacèutiques (que formulen els medicaments per portar-la a terme), a la legislació (sobretot en les gosses) i a tots el veterinaris que es dediquin en aquest àmbit(en aquesta professió).

■ EL PAPER DEL VETERINARI

Per què els veterinaris han de tenir coneixements sobre els lligams entre els propietaris i els seus gossos?

La majoria de veterinaris, tant com a professionals, com a nivell personal han experimentat la pèrdua d'un animal estimat, que els permetre tenir més informació sobre les reaccions i necessitats dels seus clients.

Però com a futurs veterinaris no tots hem viscut el dol d'un gos; per això es convenient fer una reflexió prèvia a una situació com aquesta, i poder ajudar als nostres clients al màxim possible, ja que la majoria de les morts d'animals de companyia involucren l'eutanàsia, probablement realitzada per nosaltres.

Ens ajudarà a portar millor les situacions desagradables el fet d'intentar entendre als propietaris si tenim en compte les diferents etapes que envolta la presa de decisió final, i aconsellar-los tenint en compte la majoria de les conseqüències que implicarien un camí o un altre:

Abans de la mort

Tots els propietaris saben que els gossos tenen una menor expectativa de vida que la nostra, i aquest fet els hauria de preparar psicològicament per el moment de la mort; però no acostuma a ser així.

Quasi sempre es tendeix a involucrar alhora de prendre decisions sobre els tractaments o altres opcions a considerar.

Hem d'estar preparats a respondre les infinites preguntes que se'ls hi acudeixen, ja que solen sentir-se més agust en aquests temes amb el seu veterinari que amb els seus consultors de medicina humana.

Solen dubtar davant els costos d'atenció veterinària.

I sobretot hem de tenir present que són els responsables de les decisions d'eutanàsia del seu animal, en alguns casos, animals sans i que tenen el dret si és possible, d'optar a estar presents o no alhora de l'últim alè de l'animal.

En intervencions o casos de quadres aguts que requereixen atenció urgent, és pot intentar introduir, delicadament, la possibilitat de que l'animal no se'n surti, i així puguin estar més preparats a qualsevol esdeveniment o complicació, i si el moment ho requerís, prendre la decisió lo més urgent possible, i puguin escollir estar-hi present o no.

Per això, hem de tenir prou tacte per comunicar les males notícies influenciant moltíssim en com després els propietaris podran assimilar-les. Requereix empatia, atenció i confiança, feina que no s'ensenya en una assignatura de la carrera com a tal, si no que s'aprèn amb l'experiència de la vida, per tant un requisit més complex a tenir present com a professionals que serem.

En el moment de la mort

Un cop ja s'ha decidit tirar endavant l'eutanàsia els amos acostumen a voler estar presents; per tant seria recomanable saber com recolzar-los. Una bona opció seria informar dels aspectes a considerar o pautes que facilitin el procediment:

ON? Òbviament depenent de cada cas, però si es presenta la oportunitat d'escollir, es pot plantejar a casa del client, que comportaria més confort i tranquil·litat per amos, o a quiròfan facilitant la feina al veterinari.

QUI EUTANÀSIA? Del personal qualificat, el que tant el gos com el responsable de l'animal estiguin més a gust.

QUAN? Lo més ràpid possible i que al veterinari li vagi bé, per evitar allargar l'angoixa de tot lo que implica un situació així.

QUI HA D'ESTAR PRESENT? És un risc la presència dels amos, per què si les coses surten bé (l'animal no es resisteix o no té cap reacció adversa, ni mostra senyals de patiment) percebran un sentiment d'haver fet bé en quedar-se i acompanyar al gos fins al final del seu trajecte; però si les coses es torcen, acaba donant lloc a records dolorosos. I si els nens han de presenciar la mort del seu gos es convenient que estiguin assabentats o preparats del que passarà.

QUÈ PASSARÀ? Donar detalls del procediment ajuda a veure les coses amb més serenitat. Advertir que ocórrer molt ràpidament des de que es seda al gos fins que es queda inconscient i fa l'últim sospir.

Nosaltres, com ha veterinaris, a part de pensar en el client, em de prioritzar l'estat de l'animal i estar pendents d'ell. Si està nerviós o inquiet, relaxar-lo. Aplicar una crema anestèsica local al lloc de la injecció, i esperar a que faci efecte. Explicar que la sedació treu la incomoditat que pugui sentir l'animal, fer entendre que a vegades poden haver unes poques contraccions musculars tot i l'animal estar inconscient, relaxació dels esfínters...

Però poden ser complicat en animals amb la pressió arterial baixa o venes fràgils i dificulti la injecció i haguem de fer varis intents (es pot fer en una habitació a part, que el client no estigui davant; però sempre informant-lo del que es fa, per què aquest presti la seva confiança en el que fem).

A vegades els gossos agressius o perillosos poden requerir d'un morrió, per seguretat de tots els presents. El responsable de qualsevol incident en aquests casos és el veterinari. Per això, tot i que pugui resultar impactant o decepcionant és imprescindible la seguretat humana, tenint en compte el benestar de l'animal.

Repetir als propietaris que és una eina còmode, que no impedeix respirar. I tant bon punt es pugui, treure'ls-hi per deixar un record no tant agre.

Immediatament després de la mort

Algunes persones se senten tristes i afligides durant un temps, altres poden experimentar molts sentiments, emocions, pensaments i conductes de la mateixa manera que es passa el dol per un ésser humà. Tot i que normalment existeixen diferències en la severitat, intensitat i duració del procés.

Encara que cada propietari pot reaccionar d'una manera molt diferent, les més usuals són:

La resposta de shock davant de la percepció tant ràpida de la transició de la vida a la mort.

Llàgrimes. Les persones a vegades diuen que han plorat més pel seu gos que per la mare o un familiar. Això no implica que hagin estimat més a l'animal, pot ser que aquest a obert les comportes per què flueixi un sentiment més profund, o pot ser si que el gos li va aportar sensacions que cap altre ser humà li podia transmetre.

Un altre sentiment en el que nosaltres com a veterinaris podem recolzar, és la culpa, que sovint s'associa a la mort per eutanàsia.

Dilemes morals o pensaments que ens poden afluir a nosaltres com a humans/veterinaris després d'haver eutanasiat un animal i està recolzant als seus amos són els sentiments de por per ser culpats o sentir-se culpable d'un mateix, per a no tenir totes les respostes, incomodat per tractar amb emocions, tant les personals com les dels clients, inseguretat per la falta d'experiència, i pot ser també por a dir quelcom que no correspongui en aquell moment.

Aquest apartat de la professió implica demostrar una actitud apropiada; no mostrar-se ni massa fred, ni vacil·lant, a la vegada que es controlen les emocions, evitant una manifestació exagerada d'aquestes.

Després de la mort

Pot ser un moment bastant desagradable, ja que s'han de prendre decisions respecte el cadàver. És necessari discutir que es vol fer amb el cos, però és evident que just després de la mort no és el moment adient, per això serà avantatjós haver-ho parlat abans, si no serà inevitable parlar del tema de la manera més sensible possible. La última impressió que te l'amo cap al seu gos ha de ser afable.

És farà més suportable si es discuteix sense la presència del cos de l'animal.

I donar a conèixer rituals o idees que a altres persones en situacions semblants els hi hagi sigut d'utilitat; sobretot quan hi ha nens pels mig.

S'ha de proporcionar els detalls referent el cos i les diverses opcions que hi poden haver i els costos aproximats d'aquestes.

Hi ha la possibilitat de deixar que la clínica o centre veterinari se'n faci càrrec, seguint els desitjos dels propietaris, si volen ells mateixos poden contactar amb les companyies privades, o bé, enterrar-los amb ajuda d'amics o familiars. En aquest últim cas, s'hauria de tenir present el buidat de la bufeta urinària, col·locar el cos en la posició desitjada abans d'adquirir la rigidesa post-mortem, i poder tapar-lo amb una manta.

Sigui quina sigui la preferible per cada individu, s'afegeix l'opció de fer la cremació en massa o individual amb/sense retorn de les cendres o també enterrar el gos en un cementeri específic per animals de companyia.

Un altre via, poc habitual, és conservar el cos per taxidèrmia o liofilització. d'aquí també pot sortir una discussió extensa, que no hi entrarem, i cada veterinari pot opinar diferent respecte la voluntat del seu client.

Independentment del que s'hagi decidit fer amb el cos, aquest s'ha de manejar amb delicadeses i respecte.

En totes les variants explicades es disposa d'un temps a contrarellotge per saber què es farà amb el cadàver; ja que si es requereix d'autòpsia, s'haurà de fer el més aviat possible per evitar que es faci malbé i els resultats no siguin significatius.

Si es decideix fer autòpsia s'ha d'haver deixat molt clar el que implica fer-la. En principi el cos no es retornarà, a no ser que ho demanin abans, i es faci una autòpsia que se'n diu cosmètica, ja que per algunes persones pot ser una idea molt pertorbadora. Aquestes hauran de ser informats i assumir les limitacions que comporta (que no permeten treballar obertament). En canvi, hi ha amos que ho prefereixen per indagar més a fons sobre la malaltia del seu gos, ja sigui per ells quedar-se més tranquils o per

la ciència, tot i que sàpiguen que fer l'autòpsia no és garantia de resposta. D'altres pensaran que és innecessari molestar l'animal un cap ja mort, i pensin en deixar-lo descansar en pau.

Un cop ha passat tot, la tornada a casa, pot resultar molt més dolorosa. El propietari se sent aïllat, i es fa un buit a la llar.

Pot ser un moment molt solitari, trobar poc recolzament fora de la família immediata, i el personal veterinari pot ser l'únic que sàpiga de la pèrdua del seu fidel amic.

També influenciaran molt els factors humans del propietari, és a dir, l'edat i l'etapa de la vida en la que es trobi, els nens i persones grans acostumen valorar amb un èmfasi diferent la relació amb un gos. Els nens estan encantats de tenir algú de la seva propietat per cuidar-lo, fins i tot poden sentir que és l'únic en el món que els entén; i paral·lelament una persona que ha sobreviscut a la pèrdua d'amics, de la parella, i també podríem dir de familiars, la única relació més important que li queda és la del seu amic fidel.

A més de veterinaris hem de saber interpretar a analitzar a les persones, millor dit, als propietaris, ja que la nostra manera de dirigint-se cap a ells ha de preveure la vulnerabilitat de cada individu alhora de donar notícies.

No estarà igual de preparat per assumir el cop algú que acaba de passar un dol d'un ésser proper, que encara ho està patint, d'una altra persona.

O persones amb incapacitats físiques, que gràcies a aquell animal li ha permès tenir una vida més independent.

Tots aquests aspectes fan que el lligam del que estem parlant entre amo-gos, la importància que aquell animal específic ha tingut per la persona involucrada i la magnitud i llaços que hi ha entre ells siguin més profunds i més forts, comportant una decisió més difícil i més dolorosa.

Les circumstàncies de mort o pèrdua també les hem de tenir en compte. Una mort inesperada d'un individu saludable complica l'acceptació d'aquest fet. Com per exemple, en quadres aguts, com Parvovirus en cadells, torsions d'estómac, els clients poden sentir que com a professionals no hem fet tot el que estava en les nostres mans. Es necessita temps i paciència per persuadir-los de que s'ha fet tot el que es podia.

En casos de morts violentes, en que l'animal ha patit mutilacions o accidents catastròfics, és preferible que no vegin el cadàver, per evitar recordar-lo en aquell estat i crear un trauma, sobretot si es tracte de nens.

Aquestes eutanàsies complicades, o manejades sense destresa, sobretot en animals estressats que forcegen mentre es moren, els propietaris poden tenir gran dificultat per acceptar la mort. Presenciar com els seus gossos ferits moren aparentment amb dolor o patiment, fa que retinguin aquestes imatges dels últims minuts durant molt de temps.

Un altre tema delicat, és la factura de les prestacions veterinàries per l'eutanàsia. Si no s'escull el moment idoni pot ofendre i semblar una falta de mal gust als propietaris, i perdre la confiança establerta amb els clients, i que aquests adoptin una postura reticent a la professionalitat del veterinari. encara que sembli poc moral, en els casos en que el responsable de l'animal no és client habitual, s'aconsella cobrar anticipadament, per després evitar perseguir-los, sabent que estan passant el dol, i convertint-ho en una situació tensa.

I en clients recurrents donar a escollir el que els hi escaigui millor.

■ MÈTODES TÈCNICS

Tal com defineix l'article 3 del Decret 254/2000, del 24 de juliol (inclòs a l'annex junt amb els altres articles d'aquest decret):

Per tal d'evitar el patiment físic i psíquic, el sacrifici dels animals de companyia només podrà realitzar-se amb la prèvia sedació profunda o anestèsia general i mitjançant els productes i vies següents, a les dosis establertes per criteri facultatiu:

- Pentobarbital sòdic, per via intravenosa.
- Tiopental sòdic, per via intravenosa.
- Embutramida/mebezoni, iodur/tetracaïna clorhidrat, per via intravenosa.
- Secobarbital/dibucaïna, per via intravenosa.

En el cas dels animals de companyia neonats, o en els animals en què, pel seu estat de deshidratació, hipovolèmia o shock, l'aplicació per via intravenosa dels productes inclosos al punt anterior no sigui físicament possible, s'acceptarà l'administració, prèvia anestèsia general dels animals, de pentobarbital sòdic o tiopental sòdic per via intraperitoneal o intracardiaca.

La sedació dels animals de companyia s'haurà de realitzar mitjançant els productes i vies següents, a les dosis establertes per criteri facultatiu:

- Xilazina, per via intramuscular o subcutània.
- Medetomidina, per via intramuscular o subcutània.
- Tiletamina-zolacepam, per via intramuscular o intravenosa.
- Fenotiazines, per via intramuscular, subcutània o oral.
- Propionil-promazina, per via intramuscular, subcutània o intravenosa.
- Clorhidrat de ketamina, per via intramuscular, subcutània o intravenosa.

Davant la possibilitat que es produeixi risc de danys a les persones, als béns o al medi natural en general, i sempre i quan els mètodes d'immobilitzacions a distància no siguin possibles, es podrà autoritzar l'ús del tret com a mètode de sacrifici.

Queden prohibides les batudes d'animals de companyia assilvestrats quan no s'hagin assajat altres procediments no violents per resoldre la situació.

Pel que fa als mètodes d'eutanàsia prohibits el Decret diu que queda expressament prohibida l'aplicació dels mètodes i productes per al sacrifici dels animals de companyia següents:

- Bala captiva.
- Descompressió.
- Decapitació.
- Ofegament.
- Estrangulació.
- Asfixia.
- Dislocació del coll.
- Exanguinació.
- Embòlia gasosa.
- Cop.
- Clorur potàssic.
- Monòxid de carboni.
- Diòxid de carboni.
- Metoxiflurano.
- Nitrogen.
- Protòxid de nitrogen.
- Tricloroetilè.
- Àcid cianhídric.
- Èter dietílic.
- Cloroform.
- Gas cianhídric.
- Ciclopropà.
- Hidrat de cloral.
- Estricnina.
- Nicotina.
- Sulfat magnèsic.
- Agents bloquejants neuromusculars.

■ LEGISLACIÓ

Abans de parlar de la legislació en sí, primer, ens agradaria comentar certs punts inclosos en la Declaració Universal per al benestar animal:

- A l'article 2 d'aquest document es diu: "Cap animal ha de ser sacrificat innecessàriament o ser exposat a actes cruels per part de l'ésser humà".
- Un dels punts de l'article 4 diu: "Metges Veterinaris i altres persones qualificades han de ser els autoritzats per sacrificar humanitàriament qualsevol animal ferit o malalt, l'existència del qual impliqui el seu continu patiment".
- A l'article 6 trobem dos punts rellevants, en els quals podem llegir:
  - "Els veterinaris i altres persones qualificades han de ser autoritzats per sacrificar els animals de companyia que siguin abandonats i no puguin ser humanament reubicats o mantinguts amb l'atenció adequada per assegurar el seu benestar".
  - "S'ha de prohibir el sacrifici d'animals de companyia per mètodes inhumans e indiferenciats, incloent l'electrocució, l'enverinament, la mort per arma de foc o cops i l'estrangulació".

Tot i que no parlem de legislació, els punts que es tracten en aquesta Declaració Universal estan molt relacionats i volen transmetre algú molt similar a lo que s'exigeix a la legislació, la qual comentarem ara.

Entre la legislació, la que hem trobat més rellevant és la següent:

- La Llei 3/1988, del 4 de març de protecció dels animals. BOE 28 març 1988, núm. 75 [pàg. 9594]
- El Decret 243/1994, del 13 de setembre, pel qual s'estableixen els requisits que han de complir els centres de recollida d'animals de companyia abandonats.
- El Decret 254/2000, del 24 de juliol, pel qual s'estableixen els mètodes d'eutanàsia per als animals de companyia que s'han de sacrificar.
- La Llei 22/2003, del 4 de juliol, de protecció dels animals.
- El Decret legislatiu 2/2008, del 15 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de protecció dels animals. DOGC núm. 5113, 17.04.2008.

Els punts que considerem importants d'aquesta legislació els hem adjuntat a l'annex.

■ L'EUTANÀSIA A LA PREMSA

Pel que fa a la premsa catalana en els últims anys, després d'haver examinat diferents articles que fan referència a l'eutanàsia en animals de companyia, hem vist que els temes que han tingut realment més discussió han estat: els mètodes d'eutanàsia aplicats als centres de recollida d'animals i per quines raons s'ha de realitzar l'eutanàsia en aquests establiments.

- **Els mètodes d'eutanàsia aplicats als centres de recollida d'animals**

Tot va començar quan es va descobrir que a la gossera de Mataró s'havia aplicat com a mètode de sacrifici l'exposició/inhalació de CO₂ sense sedació prèvia i l'aplicació de paralizants musculars sense atordiment previ. A partir d'aquí, el Govern es va veure obligat a actuar i el Departament de Medi Ambient de la Generalitat va elaborar un decret en el qual es prohibien certs mètodes de sacrifici com les bales, l'estrangulació, l'asfixia, etc. i també s'especificava la obligació de realitzar la sedació prèvia al sacrifici perquè hi hagués el mínim patiment de l'animal. En aquest fenomen també van estar involucrades ADDA (Associació per la Defensa dels Drets Animals) i altres grups defensors dels animals, els quals en aquests anys s'han dedicat a denunciar reiteradament l'incompliment de la llei de protecció animal per part de diversos organismes (com en aquest cas la gossera de Mataró).

A més, en el nou reglament volia incloure una llista dels mètodes acceptats com a vàlids per practicar l'eutanàsia, els quals representaven una minoria comparats amb el llistat de mètodes que es van considerar com a prohibits.

També, es pretenia ampliar el període en que els animals abandonats poguessin romandre en els centres de recollida abans de ser lliurats en adopció, retornats als seus amos o sacrificats, perquè els propietaris tinguessin temps de recuperar-los (de 8 fins a 20 dies).

- **Raons per practicar l'eutanàsia en les gosseres**

Al gener del 2003 va entrar en vigor una mesura que consistia en la prohibició de l'eutanàsia en els centres de recollida d'animals de Catalunya.

Es va establir que només es practiqués l'eutanàsia en aquells animals que estiguessin malalts o que possessin en risc la salut de les persones.

A més, es pretenia promoure les adopcions de gossos i gats i reduir el nombre d'abandonaments junt amb l'objectiu d'incentivar la identificació i el cens dels animals de companyia per tal d'aconseguir la disminució en el nombre d'abandonaments.

A l'annex hem adjuntat un text publicat a la Vanguardia que parla sobre l'eutanàsia en animals de companyia el qual hem trobat interessant ja que es parla de diferents aspectes: les diferents situacions que es donen, el paper del veterinari, d'ètica, que es fa després de l'eutanàsia, etc.

Per últim, ens agradaria fer referència a Peter Singer, autor del llibre "*Liberación animal*", del qual també s'ha parlat a la premsa. Aquest autor defensa el següent:

"que els animals no humans són també com persones, perquè tenen subjectivitat, en virtut de les seves capacitats, com els humans, de sentir plaer i dolor, i, molts, d'albergar sentiments, a més d'intel·ligència. Així, de la mateixa manera que no hem de ser racistes ni esclavistes, tampoc hem de ser "especistes", és a dir, no podem maltractar ni discriminar les altres espècies".

■ ENQUESTES I RESULTATS

ENQUESTA GENERAL

Sou estudiants de Veterinària?

- a) Sí
- b) Ja sóc veterinari
- c) No

Rang d'edat

- a) Menys de 18 anys
- b) Entre 18 i 30 anys
- c) Entre 30 i 50 anys
- d) Més de 50

Sabeu què és l'eutanàsia i teniu uns mínims coneixements de com funciona, en quins casos es realitza, etc.?

- a) Sí, sé el que és i tot el que comporta
- b) Sí, però no sé més enllà del seu significat
- c) No, no sé que és
- d) Tinc una lleugera idea

Com us sentiríeu/heu sentit davant la situació d'haver de practicar l'eutanàsia?

- a) No em suposaria cap problema
- b) No em sentiria còmode davant la situació però ho hauria de fer
- c) Intentaria evitar-la de totes les maneres possibles
- d) No sé com reaccionaria ja que no m'he trobat en la situació

Han eutanasiat a alguna de les vostres mascotes? Si és així, ho heu presenciats?

- a) No, mai, i no crec que ho volgués presenciar
- b) No mai, però si es donés el cas no crec que tingués problema en presenciar-la
- c) Sí, ho he presenciat i ho tornaria a fer

- d) Sí, ho he presenciat, però si tornés a passar, no ho faria
- e) Sí, però no ho he volgut presenciar

Quins dels següents motius trobeu raonables per portar a terme l'eutanàsia?

- a) Malaltia incurable
- b) Malaltia curable però amb elevat cost de tractament
- c) Malaltia curable però amb poques expectatives de que l'animal es recuperi totalment
- d) Tractament crònic (elevat cost)
- e) Tractament crònic (massa responsabilitat)
- f) Substitució per un cadell
- g) Alteracions de comportament com micció i defecació a llocs inadequats, ansietat per separació, etc
- h) Agressivitat (després d'haver visitat a un etòleg)
- i) Agressivitat (sense opinió d'un professional)
- j) Motius econòmics (no poden fer front a manteniment)
- k) Edat
- l) Altres (especifiqueu quin/s)

Si us trobéssiu davant la situació d'haver d'eutanasiar a un animal sa per algun dels motius que heu considerat "no ètics" en l'anterior pregunta, com creieu que actuaríeu?

- a) Em negaria a fer l'eutanàsia
- b) La realitzaria de totes formes sense problema, seria la meva obligació
- c) Tot i que no em sentiria gens bé amb la situació, l'hauria de realitzar
- d) Intentaria convèncer al propietari perquè canviés d'opinió
- e) Proposaria l'adopció com a alternativa

Què creieu que té més valor?

- a) La opinió o criteri ètic del veterinari
- b) El que digui el propietari

- c) Tant una cosa com l'altra
- d) Altres.....

Quan consideres que un animal deixa de tenir una bona qualitat de vida i per tant, és ètic realitzar l'eutanàsia?

- a) Per dolor, el qual no pot ser pal·liat totalment
- b) Quan l'animal és incapaç de menjar/beure pel seu compte
- c) Quan té problemes per respirar normalment
- d) Quan l'animal té molt alterada la locomoció i/o pràcticament no es mou
- e) Quan l'animal no interactua amb els propietaris i demés persones
- f) Quan l'animal es troba molt dèbil i no pot realitzar les activitats que acostumaria a fer

Coneixes la legislació vigent referent a l'eutanàsia?

- a) No
- b) Tinc una lleugera idea
- c) Sí, la conec molt bé
- d) N'he sentit a parlar en alguna ocasió, però res més

Coneixes els fàrmacs que estan permesos per a realitzar l'eutanàsia?

- a) No
- b) En conec algun
- c) Sí, conec tots els fàrmacs aptes
- d) Sí, i a més conec aquells fàrmacs i mètodes prohibits

Estàs d'acord amb l'eutanàsia animal? I amb la humana?

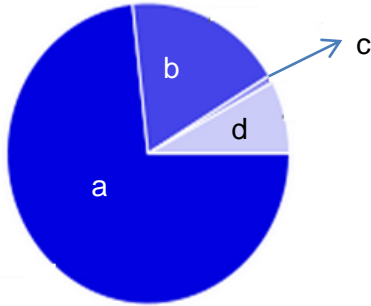
- a) Estic d'acord amb les dues, sempre que sigui per acabar amb el patiment de un o altre
- b) Estic d'acord amb les dues, per qualsevol raó
- c) Estic d'acord amb l'eutanàsia animal, però no amb la humana
- d) No em sembla ètic acabar amb la vida d'ambdós, ja que trobo que la mort ha de ser natural
- e) Altres

Creieu que tenim dret a decidir sobre la vida d'un animal?

- a) Sí, en qualsevol cas
- b) Sí, sempre que sigui pel seu benestar
- c) No, no crec que tinguem a decidir sobre la vida de cap animal
- d) Altres

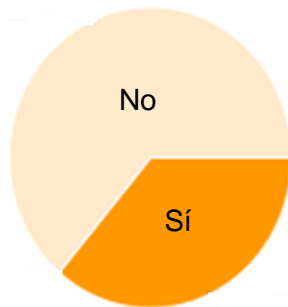
RESULTATS DE L'ENQUESTA GENERAL

Rang d'edat

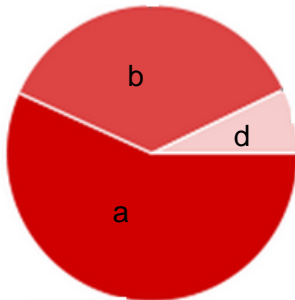
a)	Entre 18 i 25 anys	93	73%
b)	Entre 25 i 40 anys	23	18%
c)	Entre 40 i 50 anys	1	1%
d)	Més de 50	10	8%

Ets estudiant de veterinària?

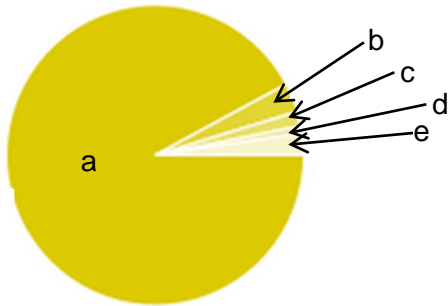
a)	Sí	46	36%
b)	Ja sóc veterinari	0	0%
c)	No	81	64%

Saps què és l'eutanàsia i tens uns mínims coneixements de com funciona, en quins casos es realitza, etc.?

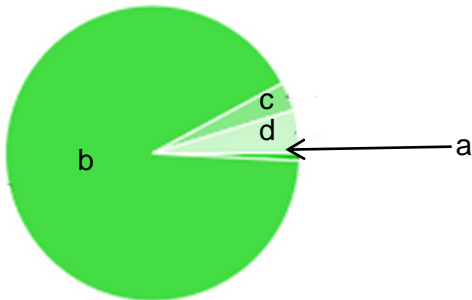
a)	Sí, sé el que és i tot el que comporta	72	57%
b)	Sí, però no sé més enllà del seu significat	46	36%
c)	No, no sé que és	0	0%
d)	Tinc una lleugera idea	9	7%

Estàs d'acord amb l'eutanàsia animal? I amb la humana?

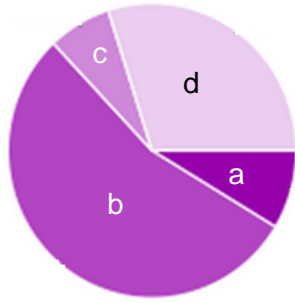
a)	Estic d'acord amb les dues, sempre i quan sigui per acabar amb el patiment d'un o altre	117	92%
b)	Estic d'acord amb les dues, per qualsevol raó	4	3%
c)	Estic d'acord amb l'eutanàsia animal, però no amb la humana	2	2%
d)	No em sembla ètic acabar amb la vida d'ambdós, ja que trobo que la mort ha de ser natural	1	1%
e)	Altres	3	2%

Creus que tenim dret a decidir sobre la vida d'un animal?

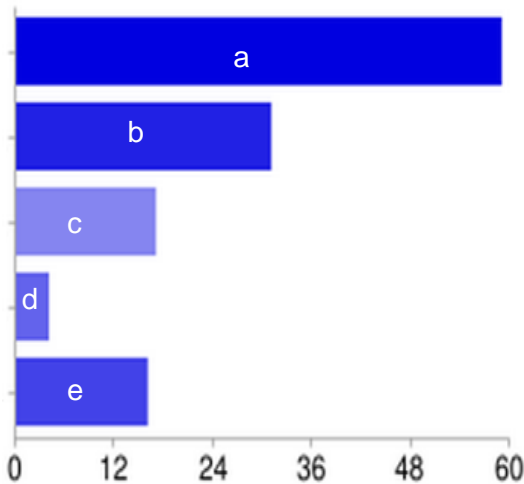
a)	Sí, en qualsevol cas	1	1%
b)	Sí, sempre que sigui pel seu benestar	116	91%
c)	No, no crec que tinguem a decidir sobre la vida de cap animal	4	3%
d)	Altres	6	5%

Com et sentiries/has sentit davant la situació d'haver de practicar l'eutanàsia?

a) No em suposaria cap problema	11	9%
b) No em sentiria còmode davant la situació però ho hauria de fer	69	54%
c) Intentaria evitar-la de totes les maneres possibles	9	7%
d) No sé com reaccionaria ja que no m'he trobat en la situació	38	30%

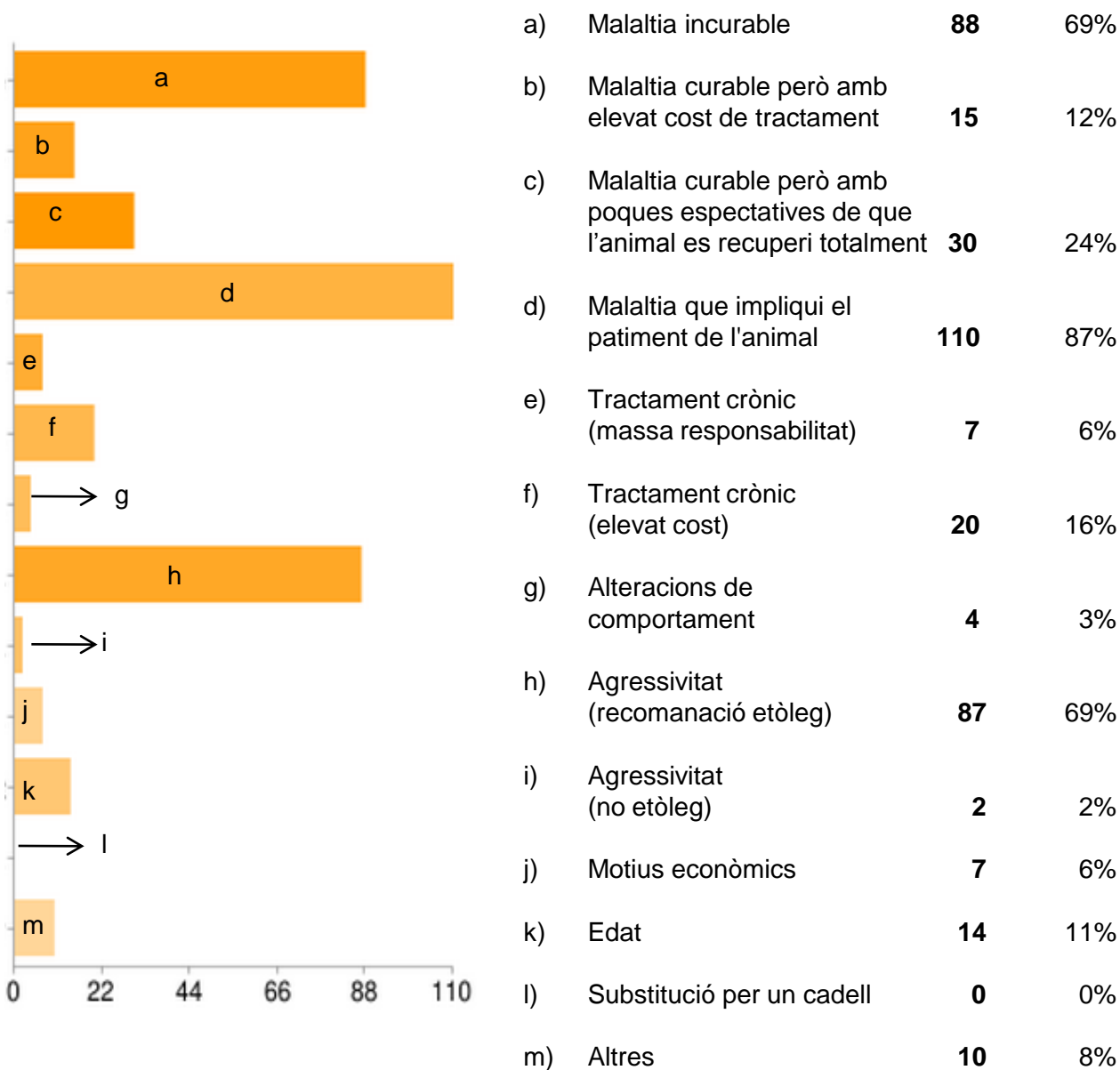
Han eutanasiat a alguna de les teves mascotes? Si és així, ho has presenciat?

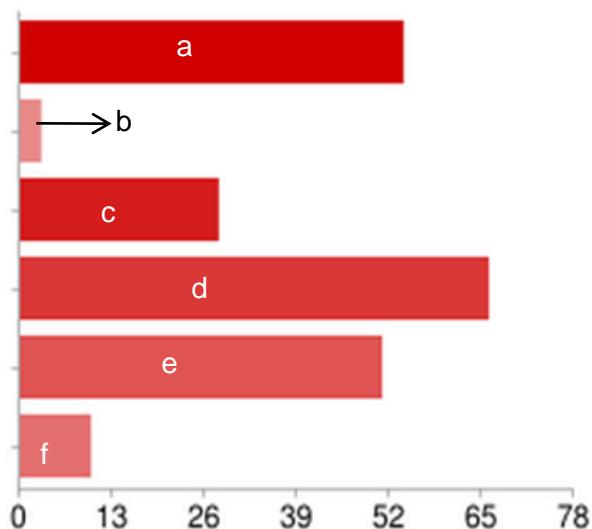
a) No, mai, i no crec que ho volgués presenciar	59	46%
b) No mai, però si es donés el cas no crec que tingués problema en presenciar-la	31	24%
c) Sí, ho he presenciat i ho tornaria a fer	17	13%
d) Sí, ho he presenciat, però si tornés a passar, no ho faria	4	3%
e) Sí, però no ho he volgut presenciar	16	13%

Quins dels següents motius trobes raonables per portar a terme l'eutanàsia?

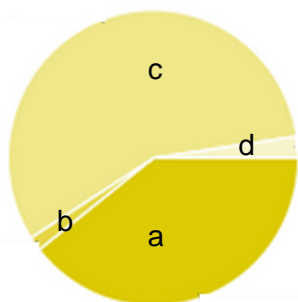

Si et trobessis davant la situació d'haver d'eutanasiar a un animal sa per algun dels motius que has considerat "no ètics" en l'anterior pregunta, com creus que actuaries?

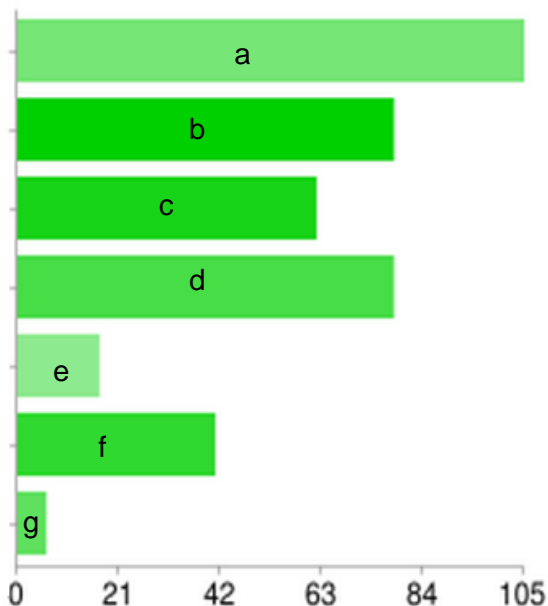
a) Em negaria a fer l'eutanàsia	54	43%
b) La realitzaria de totes formes sense problema, seria la meua obligació	3	2%
c) Tot i que no em sentiria gens bé amb la situació, l'hauria de realitzar	28	22%
d) Intentaria convèncer al propietari perquè canviés d'opinió	66	52%
e) Proposaria l'adopció com a alternativa	51	40%
f) Altres	10	8%

Què creus que té més valor?

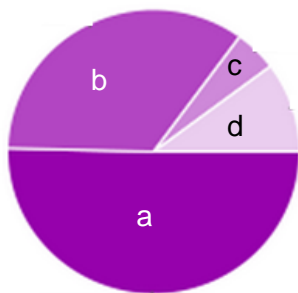
a) La opinió o criteri del veterinari	50	39%
b) El que digui el propietari	2	2%
c) Tant una cosa com l'altra	72	57%
d) Altres	3	2%

Quan consideres que un animal deixa de tenir una bona qualitat de vida i per tant, és ètic realitzar l'eutanàsia?

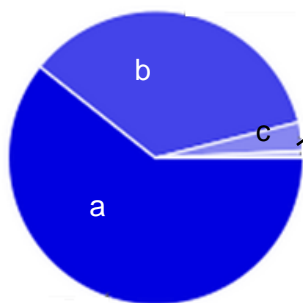
a)	Per dolor, el qual no pot ser pal·liat totalment	105	83%
b)	Quan l'animal és incapaç de menjar/beure pel seu compte	78	61%
c)	Quan té problemes per respirar amb normalitat	62	49%
d)	Quan l'animal té molt alterada la locomoció i/o pràcticament no es mou	78	61%
e)	Quan l'animal no interactua amb els propietaris i demés persones	17	13%
f)	Quan l'animal es troba molt dèbil i no pot realitzar les activitats que acostumaria a fer	41	32%
g)	Altres	6	5%

Coneixes la legislació vigent referent a l'eutanàsia?

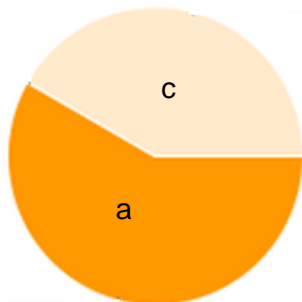
a)	No	64	50%
b)	Tinc una lleugera idea	44	35%
c)	Sí, la conec molt bé	6	5%
d)	N'he sentit a parlar en alguna ocasió, però res més	13	10%

Coneixes els fàrmacs que estan permesos per a realitzar l'eutanàsia?

a)	No	77	61%
b)	En conec algun	45	35%
c)	Sí, conec tots els fàrmacs aptes	4	3%
d)	Sí, i a més conec aquells fàrmacs i mètodes prohibits	1	1%

Coneixes què és el consentiment escrit que s'entrega i és firmat pel propietari prèviament a l'eutanàsia? Creus que és necessari?

a)	Sí, el conec i crec que és important	74	58%
b)	Sí, el conec i crec que no és necessari	0	0%
c)	No, no el conec	53	42%

COMENTARIS DE L'ENQUESTA GENERAL

Els objectius de l'enquesta eren veure com reacciona la gent davant de l'eutanàsia en sí, com actuaria en diverses situacions, reflexionar sobre certs aspectes d'aquesta pràctica i fins a quin punt la gent té coneixements sobre l'eutanàsia i tot allò que l'envolta.

Com es pot observar, la majoria dels enquestats estava entre els 18 i 25 anys i un petit percentatge es trobava per sobre dels 40.

Respecte als estudis de Veterinària, com tenim un grup gran de gent que està fent o ha fet la carrera i un altre grup (majoritari) que no, podem veure els diferents punts de vista que es poden crear pel fet d'estar més endinsats en el tema de l'eutanàsia o no.

S'aniran comentant les diferències que s'hagin observat entre els diferents grups sempre i quan siguin significatives.

Pel que fa als coneixements sobre l'eutanàsia podem concloure que tothom sap el que és, uns més que d'altres, però ningú va respondre que desconeix el significat. Hi ha varietat respecte als diferents grups (estudiants o no o de diferents edats), ja que dins d'un grup homogeni, com pot ser el d'estudiants de veterinària, hi han molts que afirmen tenir més coneixements i d'altres que creuen conèixer només el seu significat. També hi ha varietat en la gent de més de 40 anys: alguns afirmen saber el que és i tot el que comporta i altres només el seu significat. Per tant, respecte a aquesta pregunta pel que fa a la diferència entre els diversos grups no hi ha res a destacar ja que hi ha diversitat de respostes en cadascun d'ells.

Quan plantequem quina és la opinió sobre eutanàsia animal i humana, la majoria d'enquestats (92%) troben que sempre que sigui pel benestar (evitar el patiment) tant de l'animal com de la persona, estan d'acord. Un petit tant per cent (3%) l'accepten per qualsevol raó; només dues persones de les 127 enquestades diu no estar d'acord amb l'eutanàsia humana i una sola persona creu que la mort ha de ser natural. En aquesta pregunta varies persones van voler aclarir la seva opinió: una d'elles va comentar estar d'acord amb l'eutanàsia animal i en el cas de la humana, si es tracta d'una persona "connectada a una màquina". Un/a altre/a enquestat/ada comenta que sí que està d'acord amb les dues però no amb la facilitat que ell/ella considera que es té per realitzar l'eutanàsia animal i amb les dificultats que suposa practicar l'eutanàsia humana. Per últim, una altra persona va dir que estava d'acord amb les dues sempre i quan fos acabar amb el patiment de l'animal o persona i en el cas de l'eutanàsia humana concretament, per voluntat de la mateixa persona.

Com es pot observar en aquesta pregunta hi ha molta uniformitat d'opinió, això sí, tenint clar que l'objectiu d'aquesta sigui acabar amb el patiment, és a dir, vetllar pel benestar d'aquell animal o persona. Amb aquest aclariment comentem la següent pregunta, en la qual un 91% va afirmar tenir dret a decidir per la vida de l'animal sempre i quan sigui pel seu benestar. Un petit percentatge creu que no tenim dret a decidir sobre la vida dels animals i només una persona creu que tenim dret, sigui la situació que sigui. En aquesta pregunta varies persones van voler aclarir la seva opinió, aquestes van comentar: que tenim dret a decidir sempre que sigui pel benestar però que s'han de tenir en compte tots els factors en cada cas; que només pel fet de que els animals es venen, s'entén que tinguem dret a decidir sobre ells; també comenten que tot depèn de qui ho decideix i en quines condicions; que en realitat no tenim dret a decidir sobre la seva vida però que tampoc els podem deixar patir i per últim també es diu que no tenim dret però si la obligació de vetllar pel seu benestar i que això a vegades implica haver de prendre decisions difícils.

Doncs, la majoria de gent té la mateixa opinió pel mateix motiu que abans: lo primer és el benestar, si per això hem de "decidir sobre la seva vida", així serà.

Respecte a com es sentiria la gent davant la situació de l'eutanàsia hi ha força diversitat d'opinions: 11 persones creuen que no els hi suposaria cap problema. Respecte a això, en un principi podríem pensar que els estudiants de Veterinària, com a tals, podrien ser els que responen això, doncs bé, dels 46 estudiants que han

contestat l'enquesta, només 5 responen no tenir cap problema al realitzar l'eutanàsia; fins i tot els hi supera el número de persones "no estudiants de veterinària". Pel que fa a les altres respostes, la majoria respon que no es sentiria còmode davant de la situació però són conscients de que seria la seva obligació, dins de la seva feina, practicar l'eutanàsia. Una bona part dels enquestats al no haver-se trobat a la situació o no poder-se posar a la situació, no saben com reaccionarien davant d'haver de realitzar-la. Un petit percentatge (9 persones) respon que intentaria evitar-la de totes les maneres possibles; sobre les persones que han respost això, només una és estudiant de veterinària.

A la següent pregunta, es demana la opinió sobre una situació hipotètica en el cas d'haver d'eutanasiar a la seva mascota o bé una situació viscuda anteriorment i com es van sentir o es sentirien davant d'això. Primer, parlar d'aquells que encara no han viscut l'experiència de l'eutanàsia d'una mascota (90%), on la majoria creu que no voldria presenciar-la. Pel que fa als que sí que ho han viscut amb anterioritat (minoria), un 16 % o bé no ho ha volgut presenciar o ho va presenciar però no ho tornaria a fer i un 13% ho ha presenciat i ho tornaria a fer sense problema. Potser la gran diferència és que la gent que no ho ha viscut, està bastant convençuda de no voler-ho presenciar, en canvi, els que sí s'han vist en la situació o bé no es veuen capaços en el moment de presenciar-la o "necessiten" estar amb la seva mascota fins a l'últim moment.

En quant als motius que els enquestats troben ètics o justificats per a realitzar l'eutanàsia, trobem que els més seleccionats han sigut: malaltia incurable (votada pel 69% del total), malaltia que impliqui el patiment de l'animal (87%) i agressivitat després de visitar a un etòleg i que aquest recomani l'eutanàsia (69%). Aquelles que la gent no ha considerat ètiques o que han sigut votades per una minoria van ser: malaltia curable però amb un elevat cost de tractament o tractament crònic també amb elevat cost (12% i 16 % respectivament), tractament crònic que implica molta responsabilitat per part dels propietaris (6%), eutanàsia per alteracions de comportament com micció o defecació a llocs inadequats (3%), agressivitat sense consulta prèvia d'etòleg (2%) i per últim, per motius econòmics o per edat (6% i 11% respectivament). Destacar que ningú va considerar com a motiu d'eutanàsia la substitució d'un gos (suposadament d'edat avançada) per un cadell. La que potser ha sigut més dubtosa, ja que es trobaria entremig de les més i les menys votades seria l'eutanàsia per malaltia curable però amb poques expectatives de que l'animal es recuperi ja que hi ha gent que considera que es prou raó com per eutanasiar a l'animal i acabar amb el possible patiment o no medicar-lo més, etc i altre gent que és del parer de que si encara hi ha possibilitats de que l'animal es pugui recuperar, s'ha d'intentar continuar endavant sense plantejar-se directament l'eutanàsia.

En aquesta pregunta, com a comentari general, hem observat que els estudiants de veterinària són els que han seleccionat menys motius com a ètics, en canvi, les persones que no són estudiants de veterinària o aquelles de major edat van considerar més opcions com justificades per a realitzar l'eutanàsia. Aquesta diferència potser es deu al fet de que nosaltres hàgim vist o sentit molts casos diferents d'eutanàsia i per tant, que en més d'una ocasió ens hem plantejat si realment el motiu pel qual es duia a terme l'eutanàsia era ètic, és a dir, que realment és quan et trobes davant de la situació o aquesta es dóna en el teu entorn habitualment és quan de veritat veus si hi estàs d'acord o no amb el motiu que s'ha donat per eutanasiar, fins i tot sent el teu criteri final diferent al que tenies anteriorment.

Quan plantejem a la gent sobre com actuaria davant la situació d'haver de realitzar una eutanàsia per motius que consideren "no ètics" hi ha molta gent que no s'ha decidit per cap de les tres primeres opcions que són: la negació a realitzar-la, la de fer-la sense problema o bé la de que tot i no sentir-se còmode davant de la situació, consideren que seria la seva obligació portar-la a terme. Tot i així la majoria creuen que es negarien a eutanasiar a l'animal. El que sí sembla que la gent va tenir més clar és el fet d'intentar convèncer al propietari per a que canviés d'opinió i s'intentés evitar

l'eutanàsia (més del 50% dels enquestats) i també un 40% deia proposar l'adopció com a alternativa.

Respecte a la importància que té el criteri del veterinari o l'opinió del propietari, la majoria creu que ambdues són rellevants però tot i així quasi un 40% creu que és més important la opinió del veterinari i només un 2% creu que és prioritari el que digui el propietari. D'aquí, podem extreure que tot i que molta gent considera que tant una cosa com altre són importants, s'ha de considerar que qui en sap més en aquesta situació és el veterinari, per tant s'ha de confiar en la seva opinió o criteri. Tot i així, hi hauran moltes circumstàncies diferents i per exemple, en el cas de que el veterinari trobi que no hi ha una raó de pes per realitzar l'eutanàsia, el propietari, és a dir, el client, com s'acostuma a dir "és el que mana" i ell tindrà l'última paraula respecte a la vida de la seva mascota, per molt que el veterinari tingui un altre punt de vista.

Pel que fa a quan es considera que l'animal perd la qualitat de vida, les respostes que s'han donat majoritàriament són: quan l'animal té dolor, quan no pot beure o menjar pel seu compte, quan pràcticament no es pot moure i quan té problemes respiratoris. Per altra banda, l'opció que menys s'ha seleccionat va ser: quan l'animal no interactua. Per últim, comentar que tornem a trobar-nos amb una resposta que no ha sigut ni molt ni poc considerada, en aquest cas, com a pèrdua de bona qualitat de vida: quan l'animal es troba molt dèbil i no fa allò que acostumaria a fer. El fet de que aquesta resposta hagi estat dubtosa suposem que és pel fet de que hi haurà qui consideri que tot i que es trobi dèbil i no pugui córrer o jugar, etc., l'animal no té perquè estar malament i pot ser "feliç", per tant, no ho consideren com a suficient motiu per eutanasiar i n'hi ha d'altres que poden pensar que si l'animal no pot dur a terme la seva activitat normal per estar dèbil (per malaltia o per edat, etc) consideren que deixa de tenir qualitat de vida i que és millor plantejar-se l'eutanàsia.

Per últim, comentar les tres últimes preguntes, que fan més referència a certs coneixements sobre l'eutanàsia que no pas al plantejament de situacions o l'exposició d'opinions. Veient els resultats podem concloure que la majoria de gent no coneix o coneix molt poc la legislació, que la majoria no coneix els fàrmacs que s'apliquen, i qui sí que els coneix mínimament (pocs els coneixen molt bé) són els estudiants de veterinària bàsicament, cosa que té força lògica. I per acabar, parlar de la pregunta sobre el consentiment escrit, on la gent que va respondre coneix l', el va considerar important i aproximadament un 40 % afirmaven no coneix l'. De les 74 persones que deien que sí que el coneixien, més de la meitat eren estudiants de veterinària (concretament 39).

ENQUESTA A CLÍNQUES VETERINÀRIES

En aquest cas, a mesura que anem plantejant les preguntes que varem realitzar, anirem comentant les respostes en general, destacant alhora aquelles majoritàries per la majoria de clíniques enquestades.

1. Quin nombre d'eutanàsies realitzeu (aproximadament) mensualment?

La mitjana d'eutanàsies mensuals per clínica va ser aproximadament de 5 eutanàsies al mes. Personalment ens va sorprendre que el número fos tan petit tot i que realment si ho pensem, hi ha un gran nombre de clíniques a ciutat, a més de que hem de tenir en compte que els hospitals veterinaris fan un nº d'eutanàsies molt més elevat, ja sigui perquè el volum de pacients és molt major, com pel fet de que és en aquests centres on s'hospitalitza i on van els casos més greus que no poden resoldre les clíniques pel fet de tenir més limitacions.

2. Quins són els motius que més freqüentment requereixen l'eutanàsia?

a) Malaltia

- Incurable
- Curable amb poques esperances de que l'animal es recuperi totalment
- Que provoqui el patiment de l'animal

b) Tractament

- Crònic (per elevat cost)
- Crònic (massa responsabilitat per part dels propietaris)
- El tractament pot alterar el benestar de l'animal

c) Edat (animals geriàtrics)

- Encara amb bona qualitat de vida
- Sense qualitat de vida
- Substitució per un cadell

d) Comportament

- Animals agressius amb propietaris o amb altres gossos
- Animals amb ansietat per separació
- Animals que miccionen o defequen a llocs inadequats

e) Animal sa

- No es poden permetre mantenir-lo
- Els hi suposa una càrrega quan van de vacances
- Propietari ha mort o no se'n pot fer càrrec ningú,etc.

f) Altres (especifiqueu quins)

Les respostes més seleccionades van ser les que estan marcades (subratllades) i entre totes aquestes el cas d'animals geriàtrics sense qualitat de vida.

En aquesta pregunta probablement el que ens sobta més és el fet de que una de les respostes majoritàries no sigui "malaltia que provoqui el patiment de l'animal", que en

un principi podríem pensar que és un dels motius d'eutanàsia més comuns i a més, justificat.

Pel que fa a una de les respostes majoritàries, referent a que ningú se'n pot fer càrrec de l'animal també ens sorprèn ja que costa creure com en una família en la qual un dels components ha decidit tenir una mascota, després, sigui pel motiu que sigui, ningú se'l vulgui o pugui quedar. Més que sorprendre'ns el fet en sí, ens sobta que aquest sigui un motiu força comú d'eutanàsia.

3. Quina d'aquestes situacions considereu que no són ètiques?

En general creuen que tot allò que no provoqui el patiment de l'animal o que no sigui una situació que no tingui solució (per exemple un gos que tingui agressivitat i no tingui cap tipus de tractament o alguna malaltia que no es pugui tractar), no és justificable, per tant no, és ètic; sobretot en els casos en que l'animal està sa i l'eutanàsia es vulgui dur a terme per irresponsabilitat dels propietaris o bé per no ser prou conscients de lo que implica tenir un animal.

4. Què feu o faríeu en el cas de no estar d'acord amb el motiu de l'eutanàsia?

- a) Practicar l'eutanàsia de totes formes
- b) Negar-se a fer-la
- c) Exposar al propietari la vostra opinió i intentar que canviï de parer
- d) Comentar la opció de l'adopció
- e) Altres (especifiqueu què)

La resposta majoritària en aquesta pregunta va ser la c). És a dir, la majoria comentaven que actuarien així però que en el cas de no convèncer al propietari, realitzarien l'eutanàsia tot i que no estiguessin d'acord ja que, de totes formes, si el propietari vol, aniria a un altre veterinari i la realitzaria, és a dir, que el resultat final seria el mateix.

5. Es dóna la situació en que recomaneu l'eutanàsia i el propietari s'hi nega?

- a) No, normalment ho accepten
- b) Sí, però molt poc sovint
- c) Sí, molt freqüentment

Tots van respondre que normalment en quant a això no hi ha problema, els propietaris confien en el seu veterinari i en el seu criteri.

6. Per quin motiu/s creieu que es neguen o poden negar-se?

- a) L'animal és jove i consideren que és molt aviat per prendre la decisió d'eutanasiar-lo
- b) No ho accepten o no ho poden assimilar i no són conscients del que li convé a l'animal

- c) Pensen més en el fet de perdre a la seva mascota que en el benestar d'aquesta
- d) Volen provar totes les possibles opcions de tractament abans de decidir eutanasiar-lo
- e) Volen una mort natural i no "provocada"
- f) Altres (especifiqueu quins)

En aquest cas va haver-hi més varietat: uns creien que hi ha molt propietaris, que al no fer-se a la idea de que la seva mascota "digui adéu", pensen egoïstament en comptes de veure que possiblement sigui el més adequat per l'animal (això inclouria les respostes b i c, que de fet en el fons volen dir lo mateix). Per altre banda, altres creuen que els propietaris volen esgotar totes les opcions abans de prendre cap decisió, que en aquest cas, és l'eutanàsia.

7. Quins protocols d'eutanàsia seguïu freqüentment? (sedació i eutanàsia)

Per la sedació prèvia, la majoria de veterinaris utilitzen sedants com el Dexdomitor (Dexmedetomidina) o el Calmoneosan (acepromacina) en combinació amb analgèsics com el Butorfanol o la Buprenorfina. I pel que fa als fàrmacs per l'eutanàsia utilitzen pentobarbital o tiobarbital.

8. Els propietaris acostumen a voler presenciar l'eutanàsia?

- a) Sí, la majoria de cops
- b) Sí, però relativament freqüent venen propietaris que no volen
- c) No, prefereixen esperar fora i que el veterinari avisi quan l'animal ja hagi estat eutanasiat per poder-lo veure un cop mort
- d) No, prefereixen marxar

En tots els casos van comentar que els propietaris normalment volen presenciar-la i quedar-se amb la seva mascota fins al final.

9. Coneixeu la legislació vigent referent a eutanàsia? Hi esteu d'acord? Creieu que l'apliqueu correctament?

Majoritàriament van comentar conèixer la legislació, estar d'acord i aplicar-la correctament.

10. Acostumeu a fer firmar al propietari el consentiment escrit conforme autoritza que es practiqui l'eutanàsia?

- a) Sí, sempre, però creiem que no és necessari
- b) Sí, sempre, ja que és important fer-ho
- c) No, mai
- d) Només a vegades

Tots van dir que feien firmar sempre el consentiment escrit i que creien que era important.

11. Coneixeu la situació actual de l'eutanàsia en gosseres de Catalunya?Esteu d'acord?

La majoria van respondre estar assabentats tot i que va haver-hi una minoria que va dir que no. Realment sorprèn com gent del sector no sigui conscient d'aquest tema quan se n'ha parlat molt i ha tingut força polèmica.

Els que sabien de que parlaven van afirmar estar d'acord.

12. Heu practicat l'eutanàsia a gossos d'aquests centres o us els han portat alguna vegada per ser eutanasiats?

- a) No, mai
- b) Sí, en alguna ocasió han portat a algun gos
- c) Sí, algun cop hem assistit a gosseres per realitzar eutanàsies
- d) Respostes b i c

Tots van respondre que no. Suposadament, l'eutanàsia es realitza en els propis centres i ja tenen certs veterinaris assignats per centre perquè aquests

CONCLUSIONS

De les enquestes

Pel que fa a la nostre opinió sobre els resultats de les enquestes, tot i que ja s'han comentat diverses opinions i ja s'han exposat comentaris, ens agradaria comentar aquelles coses que ens van sobtar més o bé aquelles amb les quals no hi estem d'acord.

Respecte a la opinió sobre l'eutanàsia animal i la humana, ens ha sobtat que la majoria de gent estigui d'acord amb les dues, ja que potser esperàvem que hi hagués més gent en contra de l'eutanàsia humana. Tot i així, tenint en compte que gran part dels enquestats són joves, probablement no és tan d'estranyar.

Sobre la pregunta de si tenim dret o no a decidir sobre la vida d'un animal, ens hem de parar a reflexionar sobre la paraula "dret", d'aquí, que certes persones en aquesta pregunta volguessin aclarir la seva opinió dient que dret en sí per decidir per la vida d'un altre (sigui animal o no) no en tenim però sí que tenim la obligació de vetllar pel benestar de la nostra mascota, per tant, ja que ella no pot decidir per sí mateixa, hem de prendre nosaltres la decisió. D'aquí, que la gran majoria respongués que sí tenim dret mentre sigui pel seu benestar o per evitar el seu patiment.

Un altre aspecte a comentar és el de com es sentiria la gent amb el fet d'eutanasiar a un animal. Curiosament, podríem pensar que una bona part d'estudiants de veterinària hagués respost que no tindria problema, ja que de fet, és una part de la seva feina fer front a l'eutanàsia, però molts pocs van escollir aquesta opció com a resposta. Això ens demostra que tot i que es pugui pensar que pel fet de fer Veterinària, podríem estar més preparats a l'hora d'eutanasiar, els nostres sentiments davant la situació són els mateixos que qualsevol altra persona.

Pel que fa als motius que es poden considerar ètics o raonables per a practicar l'eutanàsia, cal destacar:

- Que el 69% va considerar una malaltia incurable com a suficient raó com per eutanasiar. Segons el nostre punt de vista, el que molta gent no va tenir en compte és que hi ha malalties cròniques e incurables que no tenen perquè implicar el patiment de l'animal o bé que amb un bon tractament aquest pot mantenir la seva qualitat de vida.
- Que segons el nostre criteri, no estem d'acord amb l'opinió d'eutanasiar ja sigui per elevat cost de tractament, o de manteniment, etc. ja que considerem que quan es decideix tenir una mascota s'ha de ser conscient que el cost que pot suposar mantenir-la o tractar-la en un moment determinat pot ser molt elevat i per tant, que abans de tenir una mascota un s'ha de plantejar si podrà fer front als diferents imprevistos que puguin succeir. Tot i així, també hem de tenir en compte que la situació no és la mateixa quan et trobes davant un cadell o un animal geriàtric. Per tant, aquests i més factors també s'haurien de tenir en compte.

També volem comentar alguns aspectes sobre la pèrdua de la bona qualitat de vida que s'ha plantejat a l'enquesta. Hem de tenir en compte, que per exemple el fet de que un animal no pugui beure o menjar pel seu compte en molts casos dependrà dels propietaris, és a dir, que més que la incapacitat de l'animal en sí, s'ha de considerar l'interès que tingui el/s propietari/s per l'animal i l'atenció que li vulguin o puguin dedicar-li. La resta de comentaris sobre aquesta pregunta també s'han exposat prèviament.

Generals

En la societat en la que vivim és impossible no tenir diferents punts de vista i discrepar en certs aspectes amb la resta de la gent, sobretot quan estem involucrant a un altre ésser viu que no ens pot dir quina és la seva opinió i què vol, es complica el tema. S'intenta estar d'acord en com es gestiona o es maneja tot el que engloba l'eutanàsia; però tot i una legislació que ho regula, les opinions continuen existint.

Aquesta discrepància no s'allunya més del que impliquen les diferents relacions que té cada un amb l'animal afectat i com veu la mort d'aquest cada individu; és a dir, un propietari veu al gos com el seu animal de companyia i pensa que quan es mori desapareixerà el vincle que tant els uneix, una persona que no li agraden especialment els gossos els veu com animals, indiferentment, o fins i tot amb menyspreu, o un veterinari veu el gos com un pacient al que vol curar o al que ja no hi pot fer res; però sigui quin sigui el paper de cadascun, tots som persones que des diversos punts de vista tractem amb un ésser viu.

Personalment, trobem que és lògic que tot i voler el benestar per l'animal sorgeixin sentiments que t'aferrin a ell, i ceguïn una mica l'estat en que es trobi el gos. Però no passa per alt un animal que estigui patint. I tot i que en altres situacions sigui dur o comportin una certa incomoditat rutinària les condicions en les que visqui el nostre fidel amic, senzillament no volem decidir el moment de la mort d'un altre ésser viu.

BIBLIOGRAFIA

ARTICLES

- Annamaria Passantino, Carmela Fenga, Cristina Morciano, Chiara Morelli, Maria Russo, Carlotta Di Pietro and Michele Passantino. "*EUTHANASIA OF COMPANION ANIMALS: A LEGAL AND ETHICAL ANALYSIS.*" Ann Ist Super Sanità 2006 | Vol. 42, No. 4: 491-495.
- Kathy Duncan, Bernard E. Rollin, "*VETERINARY MEDICAL ETHICS*". Can Vet J Volume 44, May 2003
- Janice Crook, Bernard E. Rollin, "*VETERINARY MEDICAL ETHICS*". Can Vet J Volume 41, September 2000
- Dr. Robert Ostrander, Bernard E. Rollin, "*VETERINARY MEDICAL ETHICS*". Can Vet J, Volume 50, March 2009
- Joaquín Aragonés, José Capacés, Rafael Mendieta, Begoña Román, Maite Verde. "*VETERINARIOS Y EL FINAL DE LA VIDA. EUTANASIA: UN ACTO CLÍNICO COMPLEJO.*" AVEPA, Asociación de Veterinarios Españoles Especialistas en Pequeños Animales, Octubre 2004
- Phil Arkow, "*APPLICATION OF ETHICS TO ANIMAL WELFARE.*" Applied Animal Behaviour Science 59, Elseiver, 1998.
- Bernard E. Rollin, "*ETHICS AND EUTHANASIA.*" Can Vet J, Vol 50, October 2009
- "*EUTANÀSIA ANIMAL.*" Text publicat a La Vanguardia. (20 de Febrer del 2010)

LLIBRES

- Mary F. Stewart, "*EUTANASIA EN LOS ANIMALES DE COMPAÑÍA.*" Editorial Intermedica S.A.I.C.I., 2000

ENLLAÇOS (webs)

- www.boe.es
- www.gencat.cat

■ ANNEXES

A. LEGISLACIÓ

- **Llei 3/1988, del 4 de març de protecció dels animals**
  - Article 11
    1. Els centres de recollida d'animals abandonats, un cop transcorregut el termini legal per recuperar-los, podran sacrificar-los o donar-los en adopció, prèviament esterilitzats. L'esterilització s'ha de fer sota control veterinari.
    2. El sacrifici i l'esterilització d'aquests animals s'han de fer sota control veterinari.
  - Article 12
    1. Si un animal ha de ser sacrificat, s'han d'utilitzar mètodes que impliquin el mínim sofriment i provoquin una pèrdua de consciència immediata.
    2. El sacrifici s'ha de fer sota el control i la responsabilitat d'un veterinari.
    3. El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca pot regular per reglament els mètodes de sacrifici a utilitzar.
  - Article 13
    2. Els ajuntaments i organitzacions supramunicipals podran així mateix ordenar l'aïllament o confiscar els animals de companyia en cas que se'ls hagués diagnosticat que pateixen malalties transmissibles a l'home, sigui per sotmetre'ls a un tractament curatiu adequat, sigui per sacrificar-los si fos necessari.
- **Decret 243/1994, del 13 de setembre, pel qual s'estableixen els requisits que han de complir els centres de recollida d'animals de companyia abandonats**
  - Article 3
    - 3.4. Els responsables i el veterinari del centre de recollida determinaran si l'animal, un cop superada la revisió veterinària i en funció de les seves característiques comportamentals, és apte per ser donat en adopció. En cas contrari, l'animal serà sacrificat.
    - 3.5. Els animals que siguin sacrificats, ho seran mitjançant mètodes que impliquin el mínim patiment i que provoquin una pèrdua de consciència immediata. A aquest efecte s'utilitzaran anestèsics en les dosis i via adequades.

- Article 5

El veterinari de cada centre supervisarà i serà el responsable de les actuacions, les cures, els tractaments, els controls sanitaris, els sacrificis i les esterilitzacions que es realitzin als animals, de les seves condicions higiènic-sanitàries i les de les instal·lacions del centre, sens perjudici de les inspeccions que puguin realitzar els veterinaris dels serveis veterinaris oficials.

- **Decret 254/2000, del 24 de juliol, pel qual s'estableixen els mètodes d'eutanàsia per als animals de companyia que s'han de sacrificar**

- La Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, estableix que els centres de recollida d'animals abandonats, un cop transcorregut el termini legal per recuperar aquests animals, poden sacrificar-los o donar-los en adopció.

- El sacrifici d'aquests animals s'ha de fer sota el control i la responsabilitat d'un veterinari, i s'hi han d'utilitzar mètodes que impliquin el mínim sofriment per a l'animal i que li provoquin una pèrdua de consciència immediata.

- "S'han de sacrificar d'una forma que es produeixin el mínim dolor, temor i angoixa."

- Article 1: Objecte

És objecte d'aquest Decret la regulació dels mètodes d'eutanàsia per utilitzar en els animals de companyia que cal sacrificar, amb la finalitat d'evitar-los sofriment i que tinguin una pèrdua de consciència immediata.

- Article 2: Definicions

Als efectes d'aquest Decret s'entén per:

a) Eutanàsia: acte pel qual es provoca la mort d'una manera plàcida, sense dolor, temor ni ansietat.

c) Inconsciència: insensibilitat als estímuls externs, com s'esperaria en el coma profund i durant l'anestèsia general.

- Article 3: Mètodes d'eutanàsia acceptats

- 3.1 Per tal d'evitar-los patiment físic i psíquic, el sacrifici dels animals de companyia només podrà realitzar-se amb la prèvia sedació profunda o anestèsia general i mitjançant els productes i vies següents, a les dosis establertes per criteri facultatiu:

- Pentobarbital sòdic, per via intravenosa.
- Tiopental sòdic, per via intravenosa.
- Embutramida/mebezoni, iodur/tetracaïna clorhidrat, per via intravenosa.
- Secobarbital/dibucaïna, per via intravenosa.

- 3.2 En el cas dels animals de companyia neonats, o en els animals en què, pel seu estat de deshidratació, hipovolèmia o shock, l'aplicació per via intravenosa dels productes inclosos al punt anterior no sigui físicament possible, s'acceptarà l'administració, prèvia anestèsia general dels animals, de pentobarbital sòdic o tiopental sòdic per via intraperitoneal o intracardíaca.
- 3.3 La sedació dels animals de companyia s'haurà de realitzar mitjançant els productes i vies següents, a les dosis establertes per criteri facultatiu:
  - Xilazina, per via intramuscular o subcutània.
  - Medetomidina, per via intramuscular o subcutània.
  - Tiletamina-zolacepam, per via intramuscular o intravenosa.
  - Fenotiazines, per via intramuscular, subcutània o oral.
  - Propionil-promazina, per via intramuscular, subcutània o intravenosa.
  - Clorhidrat de ketamina, per via intramuscular, subcutània o intravenosa.
- 3.4 Davant la possibilitat que es produeixi risc de danys a les persones, als béns o al medi natural en general, i sempre i quan els mètodes d'immobilitzacions a distància no siguin possibles, es podrà autoritzar l'ús del tret com a mètode de sacrifici.
- 3.5 Queden prohibides les batudes d'animals de companyia assilvestrats quan no s'hagin assajat altres procediments no violents per resoldre la situació.
- 3.6 L'acte de l'eutanàsia haurà de ser realitzat per un veterinari, i en una dependència amb condicions higiènic-sanitàries correctes i amb un ambient que no afavoreixi l'estrès dels animals. En els centres de recollida d'animals de companyia abandonats, aquesta dependència estarà separada de les gàbies.
- Article 4: Mètodes d'eutanàsia prohibits

Queda expressament prohibida l'aplicació dels mètodes i productes per al sacrifici dels animals de companyia següents:

- Bala captiva.
- Descompressió.
- Decapitació.
- Ofegament.
- Estrangulació.
- Asfixia.
- Dislocació del coll.
- Exanguinació.
- Embòlia gasosa.
- Cop.
- Clorur potàssic.
- Monòxid de carboni.
- Diòxid de carboni.
- Metoxiflurano.
- Nitrogen.
- Protòxid de nitrogen.

- Tricloroetilè.
- Àcid cianhídric.
- Èter dietílic.
- Cloroform.
- Gas cianhídric.
- Ciclopropà.
- Hidrat de cloral.
- Estricnina.
- Nicotina.
- Sulfat magnèsic.
- Agents bloquejants neuromusculars.

○ Article 5: De la confirmació de la mort

Es consideren indicadors de la mort d'un animal de companyia els següents paràmetres, quan es donen simultàniament:

- Cessament de la respiració.
- Cessament del batec cardíac.
- Cessament de les funcions neurològiques centrals.

● **Llei 22/2003, del 4 de juliol, de protecció dels animals**

- “Es manifesta una clara declaració de principis, al considerar als animals com organismes dotats de sensibilitat psíquica, a més de física. Això vol dir que mereixen uns drets propis de la seva condició animal. A aquests drets que se li atorguen s'afegeix la prohibició del sacrifici de tots els gossos i els gats que han sofert abandonaments per manca de responsabilitat de llurs propietaris i que, malgrat això, mereixen que la seva vida transcorri en condicions dignes i sigui respectada.

○ Article 11: Sacrifici i esterilització d'animals

1. Es prohibeix el sacrifici de gats i gossos a les instal·lacions per al manteniment d'animals de companyia, i als nuclis zoològics en general, excepte pels motius humanitaris i sanitaris que s'estableixin per via reglamentària.

2. El sacrifici d'animals s'ha de fer, en la mesura que sigui tècnicament possible, de manera instantània, indolora i amb atordiment previ de l'animal, d'acord amb les condicions i els mètodes que s'estableixin per via reglamentària.

3. El sacrifici i l'esterilització dels animals de companyia han de ser fets sempre sota control veterinari.

○ Article 17 Recuperació d'animals

1. L'ajuntament o, si escau, l'entitat supramunicipal corresponent s'han de fer càrrec dels animals abandonats o perduts fins que siguin recuperats, cedits o, si escau, sacrificats segons el que estableix l'article 11.1.

- Article 27 Inspecció i vigilància dels animals de companyia

2. Els ajuntaments i les organitzacions supramunicipals poden ordenar, amb l'informe previ del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, aïllar o comissar els animals de companyia si s'ha diagnosticat, sota criteri veterinari, que pateixen malalties transmissibles a les persones, sia per sotmetre'ls a un tractament curatiu adequat, sia per sacrificar-los, si cal.

- Dins d'aquesta llei es consideren infraccions molt greus:

b) Sacrificar gats i gossos fora dels casos esmentats per l'article 11.1.

f) Esterilitzar animals, practicar mutilacions a animals i sacrificar animals sense control veterinari o en contra de les condicions i els requisits establerts per aquesta Llei.

- **Decret legislatiu 2/2008, del 15 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de protecció dels animals**

Es tracta d'una modificació de la Llei 22/2003 però pel que respecta al nostre tema els punts són els mateixos (sense modificacions).

B. ARTICLES DE PREMSA

TEXT PUBLICAT A LA VANGUARDIA SOBRE EUTANÀSIA ANIMAL (20 de Febrer del 2010) Traduït al català.

Avui en dia, a la majoria dels animals domèstics se'ls ajuda a morir, i s'ha canviat el terme sacrifici utilitzat des de sempre per l'acte de matar un animal, pel d'eutanàsia, que s'ajusta més a la sensibilitat que tenim avui en dia respecte als animals de companyia.

Eutanàsia significa "mort sense dolor ni angoixa", per evitar patiments a causa de malalties incurables.

La decisió de practicar l'eutanàsia a un animal malalt és del propietari, sempre difícil de prendre, i sota l'assessorament i suport del veterinari. També és difícil decidir en quin moment practicar-la, quan l'animal encara està en bones condicions o esperar fins que la mort sigui imminent. Cada cas és diferent. Moltes persones que han tingut experiències doloroses amb algun familiar solen decidir l'eutanàsia quan apareixen els primers símptomes de patiment i solen acompanyar la seva decisió amb frases com "tant de bo poguéssim fer el mateix amb les persones "o" desitjaria tenir una mort tan digna com aquesta ", etc. Altres retarden la decisió al màxim, fins que el deteriorament de l'animal és molt manifest i la mort és a prop. És un moment difícil i només el 52% dels propietaris vol estar present.

També és un moment difícil per als veterinaris, que són testimonis tant del patiment dels propietaris com dels seus animals i han de plantejar-se raons mèdiques, ètiques, psicològiques i socials per aconsellar al seu client. Com a dada curiosa: només el 48% dels veterinaris s'atreveix a practicar l'eutanàsia als seus propis animals de companyia.

Encara que la majoria de les eutanàsies es realitza en animals malalts, amb les seves capacitats molt deteriorades, també es practica en altres casos, com en animals amb greus problemes de comportament o per conveniència del seu propietari. Els animals agressius que no admeten tractaments o aquells amb els quals és impossible la convivència per les destrosses que ocasionen fins i tot després d'haver seguit una teràpia, no poden ser cedits a altres persones i han de ser eutanasiats. Com és de suposar, són decisions més difícils de prendre i, en el cas dels animals agressius, sol fer-se després d'un atac de greus conseqüències.

Un cas especial són les eutanàsies per conveniència dels seus amos. Es donen quan, per motius personals, no poden seguir tenint cura del seu animal i no troben cap altra solució. Els motius són molt variats: persones d'edat avançada que moren o ingressen en una residència i els familiars no poden fer-se càrrec de l'animal, gent que canvia de residència, a la qual no s'accepten animals, avis forçats a desfer-se de l'animal sota les amenaces dels seus fills o gendres de no tornar a visitar-los amb els seus néts, persones inaprensibles que simplement es cansen del seu animal i no volen preocupar-se de buscar una nova llar...

Legalment, el propietari té la disposició absoluta sobre el seu animal, encara que alguns casos d'eutanàsia per conveniència es consideren una elecció molt poc ètica. En temps de Roma, Plutarc ja manifestava que un home ha de cuidar als seus gossos i els seus cavalls no només quan són joves, sinó quan són vells i no li presten ja cap servei. Segles més tard, Kant, en les seves lliçons d'ètica, deia que quan algú mana sacrificar el seu gos perquè ja no pot seguir guanyant-se el seu suport atenta al caràcter humanístic i al deure humà. Ens trobem davant la paradoxa d'una llei de protecció animal que obliga el propietari a tenir cura dignament del seu animal però al mateix temps li dona la capacitat de poder eliminar-lo en qualsevol moment. Catalunya

és pionera a Espanya en la promulgació d'una normativa per l'eutanàsia dels animals de companyia en la qual s'estableix qui, quan i com ha de practicar l'eutanàsia, unificant els mètodes utilitzats i els productes, però no modifica els poders que té el propietari sobre la vida de l'animal.

El veterinari pot negar-se a practicar la eutanàsia apel·lant al seu dret d'objecció de consciència, especialment en els casos descrits de conveniència. Tot i que el futur d'aquests animals és molt ombrívol i és molt probable que condueixi als seus propietaris a l'abandonament, especialment si es tracta d'animals vells o si ja s'ha intentat buscar una nova llar, el 42% dels veterinaris aconsella buscar una sortida portant l'animal a una protectora d' animals o intentant pel seu compte trobar una família d'acollida.

Què fer amb l'animal mort

A les zones rurals o quan es disposa de jardí, els propietaris solen enterrar ells mateixos el seu animal. En les grans ciutats hi ha cementiris per animals, encara que són pocs i la majoria estan saturats. L'altra alternativa és la incineració. La realitzen empreses privades, pot ser individual i el propietari rep les cendres del seu animal en una urna. També pot ser col·lectiva incinerant diversos animals al mateix temps i sense lliurament de cendres. En el cas que l'animal mori a la clínica veterinària, el veterinari pot encarregar-se de fer tots els tràmits, sinó, són les pròpies empreses les que s'encarreguen de recollir l'animal i tornar les cendres al seu propietari, qui, si ho desitja, pot assistir a la incineració. Òbviament, els preus varien segons la modalitat: la individual costa uns 250 euros, mentre que la col·lectiva ronda els 50.

La mitjana d'esperança de vida d'un gos o un gat ronda els 12-14 anys. La mort del nostre animal és un "mal tràngol" que hem de viure, però un cop passat el període de dol són moltes les persones que repeteixen. Sens dubte, els sentiments positius que ens aporten superen els negatius.